

פרוטוקול מס' 155
מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
מיום ו' כ"ח שבט תשל"ו 30.1.76 שעה 8.30

נכחד:
חברי הועדה: י. ארידור - יו"ר
י. בארי
א. גיבלבר
א. ורדיגר
ד. קורן
י. תמיר

מוזמנים:
ניצב א. איבצן - משטרת ישראל
ניצב י. קדמי - משטרת ישראל
תנ"צ י. קרתי - משטרת ישראל
רפ"ק סביר - משטרת ישראל
מ. שחל - חבר כנסת
איילנד - מנכ"ל משאד החקלאות

מזכיר הועדה: י. ברזני

רשמה: א. גוטמן

סדר היום: (1) טיפול המשטרה בנין ילדי יונדף
(2) א. תופעות של גביית דמי הגנה מבתי עסק בירושלים -
הצלס"ה של ח"כ א. אולמרט
ב. הפיצוץ בשוק תלפיות בחיפה ושיטת הפרוטקשין
הנהוגה בשוקי הארץ - הצעלס"ה של ח"כ מ. שחל

היו"ר י. ארידור: אני פותח את הישיבה.

1. טיפול המשטרה בענין ילדי יונדף

היו"ר י. ארידור: יש התפתחות מסוימת לגבי הטיפול בילדי יונדף. אנחנו לא ניכנס לשאלה של פסק-הדין של בית המשפט העליון. גם לא ניכנס לשאלה של חקיקת הכנסת, המתקדמת די יפה ואתמול ועדת השרותים הציבוריים אישרה את החוק לקריאה ראשונה. אבל, יש שאלה של מצב הילדים. יש גירסאות שונות בנושא זה. אנו נשמע כמה פרטים מאנשי המשטרה. זה נושא שלנו, מבחינת טיפול המשטרה, ולא מבחינת פסק-הדין. אני רוצה לקיים דיון קצר בוועדת הפנים. המשטרה תדע שלא צריך להשתמש בכוח בלתי סביר, וע"י כך נקל על מצבה. יש כאן ענין גם של פסיכולוגית הציבור בנושא המשטרה. נשמע את אנשי המשטרה.

א. ורדיגר: אני מצטער, שיו"ר הוועדה חושב להזמין את עו"ד כהן צידון.

היו"ר י. ארידור: רק כפוף להסכמת הוועדה. אם הוועדה לא תסכים - הוא לא יוזמן.

א. ורדיגר: אני לא ידעתי, שאתה מעלה את הנושא הזה. אני רציתי מיוזמתי, כהצעה לסדר היום, לבקש היום, בקצרה ובנוכחות נציגי המשטרה הנמצאים כאן, לגעת רק בנקודה אחת ויחידה - חלקה של המשטרה והתנהגותה אתמול בנמל התעופה. זה יהיה קשה לקיים בנוכחותו של עו"ד כהן צידון. אני רוצה להזהיר את עצמנו.

היו"ר י. ארידור: לא בנוכחותו נשמע את אנשי המשטרה. ננהג כפי שהחברים יחליטו.

א. ורדיגר: בנושא של המשטרה, היתי מאד רוצה שנחליף דברים.

י. תמיר: אני בעד דיון בנושא זה, בלי עו"ד כהן צידון.

ד. קורן: אני שולל את הזמנתו של עו"ד כהן צידון, הנה, בשלב זה. זה יתפרש לא טוב.

היו"ר י. ארידור: אם כך לא נזמין אותו. יש לי כאן מכתב של האם. המגמה שלי היא, שהמשטרה לא תשתמש בכוח מעבר לסביר בנושא הזה. ועדת הפנים, בשלב זה, בדעה, שאי אפשר שעו"ד כהן צידון יופיע. אני אקרא את המכתב של האם.

אנחנו מבקשים לשמוע את נציגי המשטרה, המטפלים בילדים, נשמע על מצב הילדים, לגבי המצב שהיה בלוד, והמצב הנמשך אחרי מה שהיה בלוד, מתוך רצון של הוועדה לדעת את הענין.

אני רוצה להביא לידיעת הוועדה, צילום של מכתב, אשר קבלתי חתום ע"י אם הילדים. המכתב נכתב אתמול בעשה 21.30. וזה תכנון: "גב' שרינה יונדף בקשה לראות פרקליטה ובזה נותנת את הוראותיה. הבני מבקשת ממך לייצגני ולייצג את בני מנחם ודב יונדף בכל הערכאות. הבני מאשרת שבני מנחם נשרט ע"י קצין עם הרבה דרגות והוא קיבל מכות ועד שעה זו הוא מתלונן. לא נותנים לילדים לראות טלוויזיה, לא לצאת, לא לשחק, ממש הם במעצר השוטרים אומדים להם, "אנו שוטרים ולא חברים" מפחדים אותם, רוצים ביד חזקה ומאיימים עליהם בטטירות".

אחרי זה יש תצהיר של האם שהדברים נכונים. טרבו
לאפשר לרופא לראות את הילדים. שם הרופא הוא א.מ.ידן, מכפר-סבא.

אני מבקש להוסיף את השאלות הבאות: לפי מה שנמסר לי,
היה צריך להיות רופא מטעם המדינה, שצריך היה לבדוק את הילדים
אתמול בלילה. אני רוצה לדעת אם הרופא בדק את הילדים ומה תוצאות
הבדיקה?

אני רוצה לדעת מה נכון בקשר לכך שלאחד הילדים יש
שריטה, כפי שכתוב במכתב האם?

מה מצבם הנפשי בכלל, ובאיזה תנאים הם מוחזקים?
מה היו הנסיבות אתמול?

המגמה שלי בענין הזה היא, שכאן אין שום כוונה
להתערב בביצוע פסק-הדין של בית המשפט. בוועדה זאת איננו מספלים
בזה. הדבר היחיד, מבחינתי, הוא, שכל דבר חייב להתבצע שלא בשימוש
בכח בלתי סביר, ולא מתוך אפשרות גרימת נזק לילדים.

א. גרניצ'ר: האם נכונה הידיעה, שהיתה מגמה במשטרת ישראל להרדים
את הילדים בזריקה, כדי להסיסם? שר הפנים פנה ליועץ
המשפטי של הממשלה, בענין זה. האם היתה מחשבה כזאת?

י. בארי: האם נכונה הידיעה, שאתמול, עם הכניסה למטוס, הסיתה
האם את הילדים נגד אביהם ונגד מילואו של פסק הדין?

ד. קורן: יש לי הרגשה, שאנו נגררים לשמועות. אפשר לשאול
את המשטרה האם זה נכון שהתכוונו להזריק לילדים
זריקת הרדמה ולשלוח אותם בכלוב, וכן כל מיני שאלות ורעיונות,
וכך הדברים נקלטים בציבור ובתודעת הציבור ומתחילים לחשוב אולי
באמת הדברים התרחשו. מה שחוזר הוא, שתהיה הודעה ברורה, שלא היו
שום פונונות כאלה.

היו"ר י. ארידור: נוכח ההכחשה שהיתה הבקר, אינני שואל את השאלות
האלה.

ד. קורן: אני לא בא לדון את האם. מה שמפריע לי בענין הזה
הוא דוקא הטיפול של אנשי ציבור בנושא הזה. יש לי
הרגשה, שאנו מתחילים להיות מעורבים באיזה שהוא עידוד להפר חוק.
בכל נפשי אני רוצה שהילדים ישארו בארץ. אבל, אני מבין שיש איזה
"לגונה" בחוק וכל מה שעושים סביב זה על מנת לעכב את יציאת הילדים,
אני חושב שאנשי ציבור עושים דברים לא נכונים. אני לא יכול להתנגד
לחוק, שהוצע. (היו"ר י. ארידור: כולל שר המשפטים, שהסכים להעביר
את זה לוועדה.) כולל שר המשפטים. ועדת הפנים לא צריכה להיות גורם
בענין האלימות, משום צד. אם בית המשפט הטיל על המשטרה להכניס
אותם למטוס, הם צריכים להכניס אותם למטוס. המשטרה צריכה למלא את
חובתה. אני גם לא מבין מדוע החביאו את הילדים. אני רוצה, שוועדת
הפנים לא תהיה גורם שיטבח את הנושא. הנושא מסובך מעצמו.

היו"ר י. ארידור: ועדת הפנים חיבת לברר דברים שהם מדאיגים היום את
תושבי מדינת ישראל.

י. תמיר: אני מציע, שלא נדרוש מהמשטרה את הבלתי אפשרי.
בשבילי, חוק המדינה הוא במקום ראשון מבחינת
קיומה. לא יהיה חוק - לא אלהיה מדינה. אם כל מיני גורמים ינצלו
את הרגישות הנובעת מהארועים, לא נגיע לקיומנו אלא נביא בתוכנו
לאנרכיה.

אני חושב, שהכרחי לתת גיבוי מירבני למשטרה, כשהיא נמצאת בעימות פנימי בין קיום הוראות של חוקי המדינה לבין אינטרס לגיטימי של אנשים שונים. אבל, כשהם עוברים את גבול המותר, אנחנו צריכים לעמוד לימין המשטרה.

אני מציע לא להגרר אחרי אמצעי התקשורת.

הילדים בנדאי היל צה"כזם להשאר בארץ. מה שהאב עושה להם זה עוול נפשי עמוק, אמנם. אבל, ניתן פסק-דין להוצאתם מהארץ ויש לבצע את זה. מי שעומד בדרכה של המשטרה, צריך להסיר זאת מדרכה בגבולות השימוש הסביר בכח.

כעיקרון, טוב עשה היו"ר, שהעלה את הנושא בנושא אקטואלי שיש לדון בו.

ניצב א. איכמן: יו"ר וחברי הוועדה, אני מצטער, שאני תמיד מגיע לוועדה הזאת באילתור. אני מבין, מהדברים שהושמעו כאן, שאני פטור מלהכנס לפרטים משפטיים בנושא זה.

כידוע, כאשר השוטרים היו במושב גנות, לפני שהילדים הוברחו משם, הם היו שם באוירה של הסכמת המשפחה להשמע לצו של בית המשפט, והסכמת פרקליט המשפחה להשמע לצו בית המשפט. לאחר מכן, קפדקליט של גב' ינודף, עו"ד כהן-צידון, התנה לי תנאי להחזרת הילדים בכך שאנו נוודא ונבטיח שהם לא יוצאו לחו"ל כפי שמצווה הצו של יו"ר ההוצאה לפועל, עד אשר יובאו בפני השליחים שהוא דיבר עליהם בבית המשפט המחוזי ובבית הדין הגבוה לצדק. לאחר התייעצות משפחתית, כולל עם ההוצאה לפועל של בית המשפט, התברר שהדבר בלתי אפשרי, והילדים לא הוחזרו. הם החזרו כאשר היו צריכים להופיע על פי הזמנה של בית המשפט ברחובות.

מאז, הם נמצאו לילה אחד בבית המשפחה בגנות, אחרי זה בבית המרגוע של משטרת ישראל בנעורים ליד נתניה. מכאן ואילך, הם היו כמעט כל העת בהשגחתו של רב-פקד סביר, הנמצא אתנו כאן.

במקום, ביקרו עתונאים. במקום, היתה המשפחה, קרי שני הדודים והאם. בית המרגוע הוא מקום גדול ונרחב, הם שיחקו במקום, אכלו בחדר האכל הכללי. הם הוסעו לבתי המשפט כפי שנדרש. הם גם היו במועדון בתחנת המשטרה ברמלה. אם אינני טועה, ראיתי אתמול תצלום באחד העתונים, בו הם נראים יושבים ומשחקים שח או משחק דומה לזה.

אני דוחה בשאט-נפש את הטענות, ואת הטענה שהושמעה ע"י פרקליטה המשפחה לפיה נעשה נסיון ע"י השוטרים להשפיע על הילדים ולהכפיש את ריחה של ארץ ישראל בעיניהם.

אני דוחה מכל וכל את הטענה, שהילדים הוכו. רב-פקד סביר יוכל לשפר שטיפלו בילדים שוטרי משטרת ישראל, אשר אני פטור להזכיר את יחסם לילדים בכלל, והם אבות וסבים לילדים. איש לא הפחיד את הילדים, ולמישב ידיעתי נעשה כל אשר צריך להעשות וניתן להם היחס ההומניטרי ביותר שניתן בכלל להגישו.

האם ושני הדודים לא הגישו לנו שום תלונה ולא פנו אלינו בשום בקשה אשר לא נענתה לגבי שיפולנו בילדים. הילדים לא הוסתרו בשום מקום. היה ידוע על כל תנועותיהם. כפי שמיהרתי אתמול להכחיש שהם הוברחו והודעתי שהם הוחזרו לאותו מקום שהם היו בו - "נעורים" - כך אם הם יועברו משם, אני אודיע על כך.

הועלתה אתמול טענה, שאנו מחזיקים אותם בדרך בלתי-חוקית. רדיו וטלוויזיה הם לא ראו ולא שמעו אתמול, כי הם היו עיפים והלכו לישון.

ההחלטה הנמצאת בידי ואשר אקרא אותה, ניתנה אתמול מיד כאשר קברניט המטוס סרב להטיס אותם. כתב את ההחלטה, יו"ר ההוצאה לפועל, וזו לשונה:
" ע"פ בקשת עו"ד ישראלי, אני קובע כדלקמן: (1) הילדים יהיו במשמרת המשטרה עד לביצוע החלטות בג"ץ בדבר הסתתם לגרמניה. (2) אני מורה למשטרה כי הילדים יוצאו מהארץ בליווי שלושה אנשי משטרה אשר רשאים למנוע התפרעות הילדים במטוס. (3) במדה שהגב' יונדף תתפרע במטוס או תבצע פעולה כלשהי שמטרתה לסכל את ביצוע החלטות בג"צ רשאית המשטרה להשתמש בכח כדי להתגבר על התנגדותה. (4) הססת הילדים תתבצע במטוס של חברת אל על. "

אשר לרופא: אמש, בשעה מאוחרת, לאחר ששמעתי שהגיעה תלונה על בריאותם של הילדים, אם אינני טועה באמצעות היועץ המשפטי לממשלה, שלחתי לשם את רופא המשטרה. להוא בדק את הילדים לפי דיווח של ד"ר יקולטון, שהוא הרופא הראשי של משמרת ישראל, הוא ביקר שם והילדים ישנו, הוא דיבר עם האם ושאל אם היא מסכימה שיעירו אותם ויבדקו אותם. היא אמרה שאין צורך, והם מרגישים טוב. הדבר היחיד שהיא התלוננה עליו הוא, שהבן הקטן משתעל. הבקר, ביקר ד"ר פיטרברג, שהוא רופא המשטרה, הוא בדק וקבע שאין שום נזק חיצוני לילדים והם מרגישים טוב. הוא רשם סירופ לילד הקטן.

אינני יודע אם יש או אין שריטה על אחד מהילדים, אך אני מיד אתיחס למהומה שהיתה בנמל התעופה ובמטוס, ויתכן שנוצרה אפשרות שהילד נשרט. לא פנו אלי ואוכל לבדוק היום אם לא פנו למישהו אחר בבקשה שרופא המשפחה יבדוק את הילדים. העובדה היא, שהוריתי שישאלו את האם אם הילדים מרגישים טוב ואם אינם ישנים הרי שיבדקו אותם, וגם אם הם ישנים יבדקו את הדפק שלהם תוך שנתם.

רוב-פקד סביר יוכל לספר על מצבם הנפשי של הילדים מהאובזרביציה שלו. י"י מזמין את יו"ר הוועדה וחברי הוועדה להתארח בבית המרגוע שלנו.

לענין הזריקות: זאת הפרחת אינפורמציה מהסוג הנפשע ביותר. לא היתה מגמה כזאת. איש לא דיבר על כך ואנחנו נמצאים במצב קפקאי משונה שאינני יודע מה עוד נצטרך להכחיש. שום מגמה כזאת לא היתה.

אם האם הסיתה את הילדים או לא - על זאת יוכל לספר רב-פקד סביר לי לא ידוע. כלם, כולל הפרקליט, בכל עת, ידעו היכן נמצאים הילדים. הוא בא אתם במגע. אמש, כאשר משום מה טען הפרקליט שאיננו מאפשרים לו להפגש אתם, הוא הוזמן ל"נעורים" ותוצאת הביקור היא כנראה המסמך הזה החתום ע"י האם.

בהסכמת המשפחה ובהסכמת האם, דאגנו וסייענו בידי האם להשיג דרכון והיא נתבקשה להשיג אותו על מנת שתוכל לטוס עם הילדים. האם באה לנמל התעופה על מנת לטוס עם הילדים. היא לא היתה עם הילדים, והבאנו אותה לחוד. היא ביקשה לראות את הילדים לפני שעלו למטוס, זה נתאפשר, וזאת ראיתי. כאשר הילדים עלו למטוס, היתה מהומה ליד כבש המטוס. השתתפו במהומה בני המשפחה, אשר ניתן להם לגשת למטוס וכן לעתונאים. היו צעקות ועמידה על הכבש. העלינו בידינו את הילדים לתוך המטוס תוך בכי ותוך צעקות. לא היה שימוש בכח לגבי אף אחד. היתי נוכח במקום, ממש.

כאשר נסגרו דלתות המטוס וירדו השוטרים, האינפורמציה שבידינו היא כזאת: הילדים התרוצצו בתוך המטוס, האם צעקה כאשר המטוס התחיל להתקדם על המסלול כמה עשרות מטרים, והוא עצר באפן פתאומי, הילדים רצו החוצה. העתונאים רצו אל הפתח ונאלצו לדחוף את העתונאים משם. מר סביר לקח ילד אחד בזרועותיו, והכנסנו את הילדים חזרה למכונית עם האם, והסענו אותם למיתקן שלנו בנמל התעופה בן-גוריון, ומשם ל"נעורים".

לא היינו נוכחים במסוס, ואיננו יודעים אם האם הסיתה או לא הסיתה את הילדים. על השאלה הזאת - אולי חלקית - יוכל לענות מר סביר, שנלווה אל האם והילדים במשך אותם 3-4 ימים.

רב-פקד סביר:
אני ראש לשכת חקירות במרחב המרכז. אני מוכרח לציין, שאחד התפקידים הקשים שהוטל עלי מאז אני משרת במשטרת ישראל, היה התפקיד הזה, במיוחד לאחר שרק לפני כמה זמן חזרתי משרות ממלכתי בו הבאתי עולים ארצה.

היינו חייבים לבצע את פסק הדין והחלטת בג"צ. מ-26 לינואר ועד היום, משך 24 שעות ביממה, המשפחה הזאת, כולל הילדים, היו תחת הפיקוח הישיר שלי, פרט למספר שעות שיסנתי וגם המשפחה ישנה.

ב-26 לינואר, קבלתי לרשותי את הילדים במלון שרתון, בשעות אחרי הצהרים, לורתי אותם לבית מגוריהם במושב גנות, לפי בקשתם. שם, הם נשארו ללון. בגלל כל מיני ידיעות שזרמו אלינו, כולל אדם שכביכול איים על האם בהיותה בבית חולים, שאלתי אותה אם היא מוכנה להיות צמודה לילדים או לא. לפי בקשתה, סוכם, שכל הטיפול שלנו יהיה כפוף בין הילדים והאם תחת ההשגחה שלנו.

היה דיון מה הטיפול המתאים ואיך יאוכסנו מבחינת סדר מתאים והן מבחינת שמירה. החלט, שהמקום הטוב יותר הוא בית ההבראה של המשטרה.

לפני שהם יצאו לבית ההבראה, הזמנתי את הדודים והצעתי, שאנו נאפשר גם להם להיות יחד עם בני המשפחה. מאחר וזוג אחד הסכים, איפשרנו לו לקבל גם דיור ומזון בבית ההבראה. מסרתי על כך למר כהן-צידון.

למחרת בבקר, למרות שלא היה בידי צו להביא אותם בפני בית המשפט המחוזי, הסכמתי, כדי להקל על כל הבעיה הזאת, לקחת אותם לבית המשפט המחוזי בתל-אביב. המתנתי שם במדה ונוזמן ע"י בית המשפט, כדי שנהיה תוך ימי דקות למעלה. בית המשפט המחוזי דחה את הדיון ולא רצה לשמוע. כמעט עד אחר הצהרים במשך הנושא הזה של נסיעה לבית המשפט וחזרה לבית ההבראה.

למחרת, לפי פניה של בית הדין הגבוה לצדק, במברק, יצאתי עם הילדים לירושלים. אחרי שחזרנו, עשינו חניה במשטרת רמלה. שם הילדים היו המועדון השוטרים, אכלו וקיבלו שתיה חמה, שיחקו, וחזרו לבית ההבראה של המשטרה.

אתמול בבקר, היה צריך להתקיים דיון בבית המשפט ברחובות, כדי לשמוע את עדות הילדים. כל הנאשמים שהואשמו ע"י המשטרה בהכשלת ביצוע הצו, הוזמנו. השופטת המתינה לדיון. חצי שעה לפני הדיון, קבלתי הודעה, שהאם והילדים מסרבים לתת עדות. מסרתי את הדברים לפני השופטת וביטלנו את עדותם. תוך כדי מהלך זה, כשכל הכבודה הזאת היתה צריכה להיות בבית המשפט ברחובות, אני הייתי עם האם. היתה בעיה קשה מאד - במדה והילדים יוצאו - לילדים היתה תעודת מסע ואילו לאם לא היה כלום. במדה והילדים יסעו, הרי לא יהיה אתם אף אחד והאם תיפרד מהם. נגשתי למשרד הפנים ובקשתי שיאפשרו לאם לקבל את הדרכון. הודעתי לאם שאנו ניגש למושב גנות ובמתין לדוד שהיה צריך להגיע. בשעה 12.00, מאחר והדוד לא בא, מסרתי לה על כך. כל החלטה בענין זה, תמיד נתקבלה בהסכמה ובשיתוף עם הדודים. כשהם לא באו על מנת למסור לה את ההודעה בדבר הנסיעה, בקשתי ממנה לאזור את הדברים, כי הילדים בודאי יגיעו ישירות לשדה התעופה.

מהרגע הראשון בו הילדים היו ברושתנו, הם התחברו עם השוטרים, הכירו שמו של כל אחד, שיחקו אתם בכדור, בגולות כמו ילדים קטנים מהבקר עד הערב. הילדים נהגו להכנס למטה בשעה שבע בערב. לא יתכן שמישהו ניסה להגיד מלה כל שהיא או ירים יד על הילדים. היה לי קשר ומגע קבוע עם מר כהן-צידון, והודעתי לו תמיד על התפתחות העניינים.

נקודה אחת, ביחס למה שהיה אתמול; האם בעצמה אתמול, לאחר שידעה שהיא צריכה להאבק שם, דקות ספורות לפני שניגשה למטוס, נשאלה מה יש לה לעשות, והיא אמרה שהיא הולכת עם ילדיה להאבק בגרמניה. הילדים הובאו, ואיפשרנו לה להחזיק אותם בידיה, ולעלות למטוס. הדודים ביקשו ממני לאפשר להם להפרד מהילדים והבאתי אותם במכונית מיוחדת. איפשרתי לדודים להכנס על מנת להפרד. כל החפצים של המשפחה נארזו ועלו למטוס. ברגע שהילדים עלו למטוס, הדודים התחילו לצעוק, וזה הכניס את האם להסטריה והיא נסתחילה גם כן לצעוק, והילדים התחילו לבעוט ברגלים. זה היה ליד המטוס. תרמתי את אחד הילדים ועלינו פנימה. השארתי אותם במטוס. הם ישבו על כסא ואני ירדתי. כך היה גם לגבי הילד השני.

במיוחד באתי מענות אל הדודים, שבמקום לעזור כפי שהבטיחו לי - לא היה מקום לדבר, כי כל אחד מהמשפחה היה מעוצבן.

אתמול, בסביבת שבע ושלושים הילדים הגיעו בחזרה ל"נעורים". הם קיבלו ארוחת ערב והלכו לישון. הדודים והאם קיבלו שני קוטג'ים ב"נעורים", תחת שמירה מעולה שלנו.

היו"ר י. ארידור: אני מודה לרפ"ק סביר. הוועדה שמעה את ההסברים של באי-כח המשטרה.

ד. קורן: אני מציע לסכם, שהוועדה שמעה את דברי נציגי המשטרה, ולא שמענו פסול כל שהוא.

י. תמיר: אני מציע: הוועדה שמעה את נציגי המשטרה ורשמה לפנייה את תכן הדברים.

יש למשטרה דובר, יש לה שר הממשלה, והם יגיבו כפי שהם רוצים להגיב לשמועות.

א. ורדיגר: אנו עדים לכך, שבזמן האחרון כלי התקשורת - ובמיוחד הטלוויזיה - עושים מטעמים מכל דבר ודבר, ובמקרה זה הדבר לא רק פגע בשוטרים, אלא זה כתם חזק מאד. כך זה התקבל בציבור. אני חושב, שמאחר וביוזמתנו הזמנו את נציגי המשטרה, כדי שיספרו לנו את האמת כפי שהם מתארים אותה, לדעתי לא יהיה מספיק אם אנו נאמר אמירה בעלמה, ששמענו ורשמנו. אני חושב, שאנחנו צריכים כאן להדגיש קצת יותר חזק את הדברים. אנחנו יודעים, שהשוטרים פעלו בהתאם לצו בית המשפט. אני קורא מה שהגיש לנו עו"ד כהן-צידון, ומבלי שאשמע את נציגי המשטרה אני מזדעזע מהדברים האלה ואני לא יכול להאמין שזה יכל לקרות, כגון שהילדים נמצאים במעצר ואטור להם לשמוע רדיו וכו'. אני חושב, שכל הדברים האלה מתפרסמים בעתונות.

אני חושב, שאנחנו צריכים למצוא נוסח למה ששמענו מנציגי המשטרה.

י. תמיר: "הוועדה רשמה את הודעת המשטרה", פרושה שהיא מאשרת את הדברים. זה הפרוש הפרלמנטרי שמקבלים את הדברים. לתת פרושים שהציבור יבין אותם - אני לא חייב לעשות זאת. בשביל זה יש מסבירים, דוברים, יו"ר הוועדה בודאי ישוחח עם אתונאים ועם אנשי הרדיו.

כשאנו אומרים "הוועדה רשמה לפנייה", זה נותן גיבוי למשטרה. לתת כאן ציונים - אני לא חושב שזה תפקידנו. המשטרה נצבת בפני מצב של מילוי בלתי אפשרי של תפקיד. אני לצד המשטרה. אבל, פזענה, כמוסד פרלמנטרי, ששמע שמיעה חטופה של ארוע אקטואלי - מודיעה הוועדה שהיא רשמה לפנייה את הדברים - פרושו שהיא מאשרת את הדברים.

היו"ר י. ארידור: כל ויכוח נוסף סביב הענין, עלול לגרוע. מקובל אצלנו, לא רק בוועדה הזאת, שקביעת עובדות אנו עושים לאחר בירורים. אין הצעה, ברגע זה, להכנס לבירורים

נוספים, ולכן אי אפשר לקבוע עובדות. בנושאים כאלה, שמעלים אותם בחשף, המקובל הוא, שאם אין התנגדות, הוועדה רושמת לפנייה את הדברים שהושמעו.

אני ער לכך, שהמסורה נמצאת במצב קשה וחצויה בנושא הזה, ולא היתי רוצה להטות את המצב לכאן או לכאן. קיבלנו אינפורמציה ורשמנו לפנינו את האינפורמציה, וזה סביר בנסיבות הענין. אם רוצים ללכת מעבר לזה, אז צריך להזמין אנשים, ואני לא מציע לעשות את זה.

א. גיבלבר: לוא ח"כ קורן היה מציע להכניס פסוק מפורש כמו "לא מצאה פסול בהתנהגותה", אני היתי תומך בזה, כי לא מצאנו כל דופי, ואני גם מאמין בזה. אבל, מה שאתה מציע, לא משנה דבר. להפך, הנוסח הקצר אשר מציע ח"כ תמיר עונה לענין עם הפרוש שלו. אחרי שהוועדה שמעה את הדברים, כל אחד יכל לתת לזה פרוש פומבי, שזה אומר שהוועדה לא מצאה כל דופי. אתה תוכן - אם זה לא מספיק, לדעתך - יש לך זכות לתת לזה פרוש. מבחינת הוועדה, מדפה לי, שאם שומעים רק צד אחד שאנו נותנים בו אמון, זה מה שאנו יכולים לעשות.

ד. קורן: אנחנו דנו עכשו, אך ורק איך המסורה ביצעה את פסק-הדין.

היו"ר י. ארידור: היו כל מיני ידיעות והודעות, שבחלקן היו חמורות מאד. חלק התברר שזה לא נכון. חלק התברר בין 7.30 ל-8.00 בבקר. הוזמנו נציגי המסורה כדי להבהיר דברים לוועדה. לא דנו אפילו בזה איך היא מבצעת את פסק הדין. הוועדה שמעה הסברים ורשמה לפנייה את ההסברים.

ד. קורן: יש כאן דבר חמור. כאן יש השמעת המסורה לאורך כל הדרך, יחד עם אמצעי התיקשורת, יחד עם מכתב, שאינני בטוח שיש בו אמת. אנחנו שמענו אך ורק את המסורה. אנחנו צריכים לתת איזה שהיא תשובה ברורה לציבור הרחב - מה קורה כאן.

אני מוכן לקבל את הצעת ח"כ תמיר, בתנאי אחד, עם התוספת: הוועדה רשמה לפנייה את הודעת ניצב איבצן, מטעם המסורה, ומאשרת זאת. לציבור הרחב צריך להגיד דבר ברור, כי כאשר ייאמר דבר לא כל כך ברור, זה יתן מקום לפרשנות לא נעימה. זה לא מגיע למסורה. היא עושה עבודה כל כך קשה. הלא כל אחד רוצה שהילדים ישארו בארץ, אבל מבחינת החוקים מוכרחים לבצע את פסק הדין. לפחות, שהוועדה תעמוד לימינה בגלל ההשמעות הזה. אפשר להגיד: הוועדה שמעה את דברי המסורה, ורושמת לפני, משמע מאשרת אותם.

י. בארי: אני מקבל את הצעת ח"כ קורן, אני מקבל גם את דברי י. תמיר, ואני מבקש להוסיף קריאה למסורה לבצע את פסק-הדין שלשום ע"י בית המשפט העליון, ולא להכנע לשום לחצים ושום אילוצים כדי להמנע מלבצע את פסק הדין. אנו קוראים לכל הגורמים הציבוריים לאמץ את ידיה של המסורה לבצע את פסק הדין של בית המשפט העליון ולהשפיע על הנוגעים בדבר לקיים את פסק-הדין ולהשמע להוראותיה ולהלחם על זכויותיו בדרך שבית המשפט העליון התווה.

מ. שחל: אני מאד ממליץ לחברי, שיקבלו את ההצעה של ח"כ תמיר, בנוסח "הוועדה רשמה לפנייה". א. הוועדה לא נדרשה לדון בבעיה כלה. היא, למעשה, היתה במסגרת של שאלה שהופנתה למסורה לשמוע הסברים על ארוע מסוים שהיה אמש, ומצבם של הילדים. אלה שתי נקודות, שהועלו כאן ונתקבלו הסברים.

אני חושב, שעל דעת כל הנוכחים כאן, ה שביעו את רצון החברים. ברגע, שרוצים לאשר איזה שהוא דבר, זה מחייב חקירה, וחקירה משמעותה לשמוע את שני הצדדים. ברגע שאתה אומר שאתה מאשר זה אומר שמיעת הדברים מצד שני. כאשר "הוועדה רשמה לפנייה" ז"א שהוועדה קיבלה את הדברים כפי שהיא שמעה אותם.

זו צורה פרלמנטרית, שאנו משתמשים כל ימי השנה באישור דברים שהושמעו; כשהכנסת רושמת לפנייה ז"א קבלנו מה שנאמר.

לדעתי, בנושא הזה לא צריכה להיות הצבעה, מאחר ואלה הרוצים איזה שהיא תוספת להצעה שהוצעה כאן, הם למעשה רוצים לתמוך במשטרה. כל הצבעה משמעה החלשת מה שהם רוצים, ורצונם להגיד שהם מקבלים את הסבר המשטרה. אחרת, היינו אומרים: "שמעה הסבר ולא מקבלת אותו". ברגע שהוועדה אומרת: "רשמנו לפנינו", ז"א, הוועדה קיבלה את דברי המשטרה וסמכה את ידיה.

ד. קורן : אני מוכן להסכים להצעת ח"כ תמיר. לאחר שקבלתי הסבר, שנוסח ההצעה משמעו שהוועדה מאשרת או משמעה קבלה את ההסברים, אני מבין שזה הפרוש שיהיה באמצעי התקשורת, ואני מוכן לקבל את זה.

תנ"צ י. קרתי : אם יורשה לי להעיר: הניסוח הזה של הסברים אינו מדויק. אנחנו תארנו את הפעולות שנקטנו לביצוע החלטת בית-המשפט.

י. בארי : אדוני היו"ר, הוועדה הזאת, מאז החלה לכהן בכנסת השמינית, אחד המוקדים שבהם היא התרכזה, היה והוה שלטון החוק במדינה. הפעם, זה גם חורג מעבר לשלטון החוק. הפעם מחובר בטמכותם של בתי-המשפט.

מונח לפני פסק-דין של בית המשפט העליון, שניתן שלשום פסק-דין, שאינני יודע אם יש דומה לו בחומרתו, בקשר עם הסוגיה, שעליה הערתי. באחת השורות נאמר: "מה שנעשה במקרה זה, אין לכנותו אלא השתוללות נגד שלטון החוק במדינה ונגד בתי-המשפט הממלאים את מצות החוק, אף במצבים בלתי נוחים ביותר, וכל הפוגע בו...".

בנושא זה, ייתן להוסיף אל בתי המשפט ושלטון החוק, גם את המשטרה. אני מסופק אם האזרחים יבינו משמעות המשפט "הוועדה רשמה לפנייה הודעת המשטרה". הציבור צריך להבין, שפסקי-דין מבצעים, ושום התארגנות בציבור לא תסכל אותם והכנסת אינה נותנת ידה לסיכול ביצוע פסקי-דין.

לכן, אני מבקש את הוועדה לקבל את הצעתי.

היו"ר י. ארידור : אנחנו לא דנים עכשו בשלטון החוק ובביצוע פסקי-דין של בית המשפט העליון. בנושא זה לא יכולות להיות שתי דעות.

שמענו כל מיני דברים לפני הישיבה, ורצינו לשמוע את הדברים בתוך הישיבה לאשורם. שמענו. לאחר זאת, הוועדה רושמת לפנייה את הדברים שנאמרו.

אני יכל לסכם, שהוועדה שמעה את הדברים שנאמרו ע"י ניצב איבצן ורב-פקד סביר, ורמשה את תכנם.

י. בארי : אני מציע להוסיף את התוספת שהצעתי.

היו"ר י. ארידור : לא נצביע את התוספת שהציע ח"כ בארי, כי היא חורגת מהנושא שעמד ברגע זה לדיון בוועדה.

אני מודה לאורחים, שבאו בענין ילדי ינוסף.

ד. קורן : ביחס לסכסוך מקורות-עירית תל-ביב, יש שני אספקטים לענין הזה: א. אם יזרלמו את המים לתל-אביב, יתכן שתל-ביב תסבול בזוהמה. ב. אם זה נכון מה שאמר מנכ"ל מקורות, שגבו את הכספים ולא העבירו למקורות - זה חמור מאד.

"מקורות", ולדון בענין, לפני שזה יתפתח לסיכסוך משפטי.

היו"ר י. ארידור: זה מדאיג לא רק את ח"כ ד. קורן. שמעתי ברדיו, שהויכוח איננו על תשלום עבור מים, אלא עבור קנס. אני לא יכל להבטיח, שאנו נוכל מיד להזמין את נציגי העיריה ואת נציגי "מקורות". אבל, אם הסכסוך נשאר בגדר סכסוך, אפשר להשאיר אותו מחוץ לתחום הוועדה. אם יתברר, שזה יפגע באספקת המים לתל-אביב - וראש העיר הודיע שזה לא יפגע - ניתן לזה עדיפות על פני כל דבר אחר.

2. א. תופעות של גכיית דמי הגנה מבתי עסק בירושלים - הצלטה של ח"כ א. אולמרט
- ב. הפיצוץ בשוק תלפיות כחיפה ושיטת הפרוטקשין הנהוגה בשווקי הארץ - הצלטה של ח"כ מ. שחל

היו"ר י. ארידור: אני רוצה לברך את ח"כ גיבלבר להבחרו כסגן יו"ר הכנסת, וכן את ח"כ שחל כסגן יו"ר הכנסת. אני בטוח, שכלנו נהנה משניהם, גם בוועדה וגם במליאת הכנסת.

בישיבה הקודמת, דיברו נציגי המשטרה, נציגי משרד החקלאות וגם המציעים. איש מהם לא סיים את דבריו. אבל, יש מקום, שבשלב זה חברי הוועדה - בלי לסכם את דבריהם - יביעו את דעתם הראשונית, מתוך ידיעה שנמשיך לברר את הדברים.

י. תמיר: אני רוצה להביע צער עמוק, שנציגי שלש העיריות הגדולות אינם משתתפים אתנו כאן, והכוונה היא לנציגי אגף הפיקוח. נכון הדבר, שהעיריות אינן מופקדות על שמירת בטחונן של הבריות, אבל הן מופקדות על הנעשה בשווקים, וכל השתלטות העולם התחתון על מערכת השווקים מצדיקה הזמנתם, וחבל שאנו דנים בהעדרם.

הערה שניה: מי שרוצה לראות את תופעת דמי החסות והאלימות בשווקים והשתלטות עולם האבלוף על הכל מערכת השיווק רק בהקשר לעניני המשטרה - טועה. עובדה היא, שמערכת ההשתלטות של גורמים מסוג זה, שאנו עכשו מגלים אותם לבקרים, היא תופעה הקשורה בכמה וכמה - מה שקרוי אצלנו - אספקטים, ואחד מהם היא המשטרה. מה חלקה של המשטרה, בהתפתחויות? חלקה חמור, מפני שאנו בוועדה הזאת הזהרנו אתכם לפני 3-4-5 שנים. הזהרנו את המשטרה, ע"י החוש הציבורי שאנו נחונים בו, פה ושם, שעומת להתפתח במדינה רשת של בעלי אגרוף, שהשתלטו על כמה ענפים מחיינו, ואם לא נעקור אותם בעודם באיבם, בסופו של דבר נהיה קרבנם. וכך, זה קרה.

ב-1971, נשמעה בוועדה הזאת, ע"י היו"ר סורקיס, טענה לאור פירסומים שהיו וגילויים של שריפת דוכנים ופגיעה באנשים בשוק הכרמל, הריסת מקור פרנסתם של אנשים שרצו למכור ירקות - חוקית או לא חוקית - בשוק הכרמל.

עוררנו בוועדה הזאת את הסוגיה, שיטנם האחים נגר, שהם עושים בשוק הכרמל כל אשר יעלה על דעתם. זאת, בעיני, מאפיה. תקראו לזה מאפיה זוטר, אבל זאת מאפיה. הסימנטיקה של המושג אינה מענינת.

היום אנו יודעים, שיש מעורבות של אנשי שלטון בתוך השחיתות הזאת. אז אמרו, שאם השלטון לא מעורב - זה לא מאפיה. ב-2.3.71 אומר שר המשטרה: "בכוונתי לענות לשאלות; אין אצלנו מאפיה". המפכ"ל קופל מאשר זאת: "אם יש סכסוך במועדון אחד פוגע בשני, זה ענין של מה בכך". זאת היתה הגישה הבסיסית של המשטרה, של ראשיה ושר המשטרה.

זאת היתה שגיאה פטאלית ביסודה, בלתי רואה את הנוולד, מזלזלת בתופעות הראשונות של ניצני הפשע המאורגן. אז לא צריך היה להתגייס היום כפי שכל הציבור מאורגן. היום, אנשים פורצים לבית, וכאדם מתנגד לפורצים - עוקרים לו את עינו.

שר המשטרה עונה לי: "הבעיה אינה פחות חמורה מתאונות דרכים".

אתה יכל להבין כיצד הגיעו אותם אנשי פשע אלימים, בעלי אגרוף, לידי שליטה על שווקים, בתי-קפה ומועדונים, וכל מיני מפעלים מסוג זה - כי התייחסו אליהם כאל תאונות-דרכים. ההבדל בין תאונות דרכים לבין התעצמות עולם הפשע, הוא כהבדל בין יום ולילה.

שר המשטרה עשה מסגה חמור ביותר באותם ימים, שעוררנו את הסוגיות האלה. ב-1972 הוצעה שאילתא לשר המשטרה בדבר פעילות של כנופיות סחטנים בשוק הכרמל. לזה, משיב השר: "המשטרה ערה לבעיה זאת ולחשש מפעילותם של סחטנים אחדים, והיא ערוכה לטיפול...".

אני מודיע לכם, שהיא לא היתה ערוכה, ולא גייסה את הרשת שלה ולא את הפקחים העירוניים, וחברי מועצת העיריות מן הליכוד ומן המערך נתנו פתקים לכל מיני אנשי עולם תחתון להקים דוכנים. את זה אנו קוצרים היום.

במאי 1972 התנהל שוב דיון בוועדת הפנים על הנושא הזה, ונאמר לו - ואני מצטט את עצמי, כי היתי מעורב בזה - "הרושם שלי, שעולם הפשע מתפשט והמשטרה מתחמקת... בתל-אביב ב-72 בנו בתי מגורים ע"י כנופיות שתפשו קרקע הלאום, הקימו בין לילה מבנים בלתי חוקיים, השכירו ומכרו את זה בחצי המחיר לאנשים אומללים, והמוכרים בעלמו מהשטח. לפנות את האנשים האלה זה היה בלתי אפשרי. השאלה היא, אם במדינה הזאת יש ממסלה הדואגת לענייני בטחון הפנים. השר אמר, שאן במדינה הזאת פשע מאורגן נוסח המאפיה. האם אנו צריכים להגיע למצב יהיה אצלנו פשע כזה?"

אזנה של המשטרה לא היתה כרויה לנושא הזה, עד שהתחילו לזרוק רימונים ולהרוג אנשים. אז קמו חברי-הכנסת שחל ואולמרט - רק אל תפריזו כי אתם עלולים "להתחלק" - והם הקימו את הרעש הגדול ביחסי הציבור, והמשטרה עומדת בחסר-אנים ידוע, מה עוד שגנבו אצלה כספת עם מליונים, נהיא עמדה במצב לא נוח; הוכח שבתוך המשטרה יש אנשים המשרתים את אנשי הפשע. מה שקרה בנמל אילת, ומה שקרה ביפו, זה מצב בלתי נסבל.

הבאתי את הדברים האלה על מנת להוכיח עד כמה הנושא הזה הוא עמוק, ומה הרקב שאחז אותו. אם משטרה, במשך שנים, אינה נותנת תשומת-לב למה שאומרים לה חברי-כנסת ועתונאים, עם עובדות ונתונים, ומשיבים מעל דוכן הכנסת ובוועדה: רבותי, זה לא כל כך נורא, תאונות דרכים זה יותר גרוע - סימן שלא היתה להם התחושה הציבורית המשטרית לענות על הבעיה.

אין זה אומר, שהביקורת עולה בקנה אחד עם מה שהיתי רוצה מהמשטרה. הוועדה הזאת לא פעם עודדה את המשטרה.

הלקח, שאנו צריכים להוציא הוא, שאם חברי-כנסת אומרים לכם דברים, פעם, פעמיים ושלוש - ואני צייתי קטעים מצומצמים - אל תזלזלו בדבר, כי בסופו של דבר תצטרכו לתת את הדין.

העיריות: לעיריות יש חלק בלתי מבוטל בהתרחשויות שקרו בשנים הללו, בכל מערכת התיווך בין היצרן והצרכן. מר איילנד הנכבד, שום הסברים שנתת, שיש ראמפיסטים ואין ראמפיסטים אינם מצדיקים את העובדה, שבמערכת השיווק בין החקלאי והצרכן יש אלמנטים של פושעים.

לא אתה ולא קודמין ולא השרים שקדמו לתקופת כהונתך, לא הבינו מה חומרת הדבר, שמדינה כזאת, שעצמתה ועצם קיומה על רמה איזה שהיא בקיום הסדר הציבורי בה, איך הם יכלו להשלים עם הדברים האלה?!

יש לנו המשטרה, ויש לנו האלמנט של העיריות.
הענין הזה לא יכל לרדת מסדר-יומנו.

אני רוצה להציע הצעה קונקרטיה. הגילויים וההצעות של חברי-כנסת, וההצעות שלהם לסדר-היום, וכל מה שצף ועלה על פני השטח - וחלק בודאי עוד איננו יודעים, וזה טבעי - מחייבים שבמדינה תקום אד-הוק ע"י הממשלה מסגרת לביעור הפשע של העולם התחתון במדינת ישראל, ובה ישתתפו נציגים של כמה משרדים, ויוקנה לה מעמד מיוחד לפעול לחיסול התופעה הזאת במדינה, ללא רחמים, ביד חזקה, בכל האמצעים, ולא - אנו מבפנים עלולים להקלע למצב כזה שלא נוכל לעמוד בו. ועדה כזאת צריכה להיות מנוהלת ע"י שר, עם זרועות העומדות לרשות המינהל.

ועדת הפנים צריכה להיות אמונה, שבאמצע 1976 היא צריכה להתכנס לישיבה אחת או שתיים, לשמוע דוח מה עשו כל הזרועות הללו.

רבותי, זה לא רק ענין למשטרה, זה ענין לכל הממשלה.

א. גיבלבר: אין שום ספק, שהמחלה היא מחלת החברה, והתופעות של הפשע והפרוטקשין, הן סימני המחלה. הבעיה היא: בפער החברתי, הקינאה שבחברה, ומה שלא השגנו בחינוך, ז"א המחדלים שיש לנו בתחום החינוך.

הבעיה עמוקה וטבוכה מאד. אני מאד מחשיב את חשיפת הדברים ע"י חברי-כנסת, כפי שעשו זאת, והאזהרות כפי שהיו בעבר ע"י חברי כנסת. אבל, הדיאגנוזה של המחלה, אם כי היא חשובה, כי זה חשוב שחושפים את הבעיה ויודעים את ממדיה, אבל הבעיה היא בכל אופן מה עושים. לא נראה לי שזה כרוך רק באמצעי ארגוני. יש משרד של המשטרה, יש משרד הפנים, ויכל להיות שאם תהיה ועדת שרים ליד שר המשטרה, או כראשות שר המשטרה, לדיון מיוחד ולטיפול מיוחד בבעיות הפשע, שגבר במדינת ישראל - יהיה בזה משום מוצא לישיבה ולדיון. אבל, לעצם הבעיה, אינני רואה עדיין שנוכל לסמן פתרונות ממשיים איך לרפא את הדבר.

הזכיר ח"כ תמיר, שנתנו פתקים להקמת דוכנים. אבל, במציאות איך זה קורה? יש אומללים, יש משפחות מרובות ילדים, ובעל המשפחה איננו מתפקד באחריות כאב למשפחה, ורוצים לשקם אותו. באו אלי נציגי המועצה המקומית במבשרת ציון. שאלנו מה רוצים מאתנו. יש שם פושע, שיצא מבית הסוהר, ופנו אלינו שנשקם אותו. אנחנו שיקמנו אותו אך הוא חזר לסורו, ז"א הוא גם משוקם וגם נשאר פושע. הפתקים שהוזכרו כאן, זה היה כדי לשקם אנשים, כדי שיעסקו ממסחר במקום בפשע. חשבו, שכדאי שיהיה להם דוכן, וזאת תהיה תרופה כדי לשקם אותם. אני יכל להטיל על הרשויות המקומיות, ולאמר שהם כאילו גרמו לזה במדה מסוימת. אבל, אנשים עשו מעשים כדי להטיב, וזה יצא לא טוב.

גם הריכוז של האנשים בשוק הכרמל, הסלקציה היא, כאשר יש ההולכים לעבודה בייצור, יש ההולכים לעבודה בחינוך, יש מי שהם עובדי מדינה, והחלוקה היא כזאת שסובים יותר אלה ההולכים לתחומים אחרים מאשר אלה ההולכים להיות בעלי דוכנים בשוק.

אם נחשוב, אולי נוכל לתקן איזה תקנות, אולי זה יעזור למשטרה לשמור על הסדר.

אני ראיתי שלושה תחומים שהם פראיים, והם פרטיים:
1. שמירה. יש שומרים אשר במשך הזמן הופכים להיות שומרי חסות. נראה לי, שהשמירה צריכה להיות ע"י ארגוני שמירה וחברות שמירה, בחסות ובפיקוח המשטרה והמדינה, ולא לתת את הסמכות לשמירה לעל אזרח הרוצה בכך, כי השמירה היא על רכוש ציבורי או רכוש פרטי שהוא גם כן בעצם ציבורי כאשר השמירה היא על רחוב או חנות. יש מקום להכניס סדר בשמירה הפרטית.

2. סבלות. יש קבוצות סבלים, שיש להן חזקה על תעשייה מסוימת, על שכונה מסוימת, על אזור תעשייה. זה איננו מסודר, זה ללא תעריפים קבועים, אלא הם גובים כרצונם.

3. הובלה. גם בתחום זה הדברים לא מסודרים.

בשביל להתגבר על הענין, אולי נשים לבנו לשלושה תחומים אלה של שמירה, סבלות והובלה, אולי נגיע לתקנות שיאפשרו לנו בדיקת הדברים ויכול להביא לדין אנשים מסוג זה.

י. בארי: אין ספק, שקימות נסיבות אובייקטיביות, שלא למשטרה ולא לרשות אחרת מרשויות הממשל במדינת ישראל, שליטה עליהן, נסיבות המביאות בהרח לתופעות ההתגברות של אלימות ופשע במדינת ישראל. בתוך אלה, כמובן, שהאינסטיטוט החדש המכונה דמי חסות - נכלל.

בכל העולם מתגברת האלימות, כולל בעולם שאיננו נהנה מהתואר עולם חפשי, ואנו יודעים שהטכנולוגיה מתגברת בקצב יותר מהיר מהסוציולוגיה, ולכן יש מחיר. קיימת התדרדרות במוסר החברתי, ואחרון אחרון - שעליו רמז ח"כ גיבלבר, וכנה זאת קנאה בזולת.

בצורה היותר רחבה, ניתן לאמר, שהחומרות וצבירת נכסים חומריים, נעשו לערך בחברה האנושית בכלל וכן במדינת ישראל. היתה תקופה שהיו בה עשירים וחסרי אמצעים, אבל לא העושר החומרי קבע את המעמד בחברה. היום הא בהא תליא. למעשה, בהתפתחויות טשיליות, שאנו דנים, אין תידוש בית האחרונה, וזה לא התפתח לפני שנה ולא לפני שנתיים, מה שקרה הוא, גידול כמותי פלוס כלי תקשורת - פיצוץ פרשיות בכלי התקשורת.

אני תומך בטענה של ניצב קרתי במה שנוגע לסימבטיקה וטרמינולוגיה. יש חשיבות לשימוש במונחים, וצודק ניצב קרתי, לעביות דעתי, כשהוא עושה הבחנה בין פשע מאורגן, "אורגניזד קריים" כפי שהוא נעשה בארה"ב, לבין ביצוע פשעים בצורה מאורגנת. פשע מאורגן הוא כאשר העולם התחתון מאורגן כך, ששלוחותיו מגיעות לבתי-המשפט, למשטרה, ושם נמצאים נציגיהם, וזה שונה מביצוע פשע ע"י יחיד או קבוצה מאורגנת. הוא הדין בשינוי המחויב במינוח כמו "פרוטקשין, שמסמעותו שונה ממלוטשין מהמסמעות שהוא קיבל במדינת ישראל. השימוש במונחים האלה, הוא איננו נכון.

המשטרה מודעת לכך שאחת הבעיות החמורות ביותר היא "מאזן האמינות" - האם הציבור יאמין בעולם התחתון שהוא מסוגל לבצע את איומיו או יאמין במשטרה, שהיא מסוגלת למנוע את ביצוע האיומים. זאת אחת הבעיות החשובות בהתגברות על תופעת האלימות מסוג זה.

כבר לפני שנים - ח"כ תמיר התייחס לדיונים שהיו בוועדת הפנים - נכתבו מכתבים בעתונים, שהפנו שימת-לב לתופעה מהסוג הזה, והמשטרה לא התייחסה כראוי. לפני כשנה, בוועדת הפנים התייחסו לאחת ההודעות שהופיעו בעתון, שכאשר ניסו לאיים על בעל מועדון או מקום מסחרי אחר, והוא פנה אל המשטרה. נאמר לו במשטרה: "למה לך צרות, תסתדר אתן". אמר אותו אדם: "הבנתי את הרמז, חיסלתי את העסק, וזהו". הנה, נקודה של מאזן אמינות. צובדה, שזה נכתב בעתון שחור על גבי לבם. אם זה נכון, אז זה חמור מאד. אם זה בלתי נכון, אז המשטרה היתה צריכה לפרסם הכחשה רבתי, שהידיעה הזאת מצוצה מהאצבע. לא זה ולא זה - נעשה.

מר קרתי, אתה באת בטענות וצינת את המאבק שלכם על צווי מעצר, על ארכם של צווי מעצר. הטרוניה היא לגיטימית; מותר לבקר את בתי המשפט. השמעת טענה, שידם מאד קמוצה ועל כל שעה של מעצר אתם נאלצים להאבק.

הגישה הזאת של בתי משפט היא פרי נסיון מסוים, כאשר נכחו בעבר, שלא פעם המשטרה מבקשת מעצר לפרק זמן יותר ארוך ולא כדי לאפשר לה לחקור, אלא כדי שהמעצר ישמש אמצעי לחץ להביא את העצור להודות.

אדוני, סגן ראש אגף החקירות, בערעור פלילי 536/74, פסק-דין שפורסם בפסקי-דין כרך כ"ט, דן בית המשפט העליון במקרה אונס שהוא כינה אותו "חסר תקדים בחומרתו במדינת ישראל", 15 בחורים אנסו לסרוגין במשך שלושה ימים וארבעה לילות רצופים, בחורה, לאחר שחטפו אותה למקום מבודד. כשהיא נמלטה ומסרה הודעה

למשטרה, והמשטרה עצרה את החשודים עם ראיות, הסכימה המשטרה לשיחרור החשודים בערבות, והביע בית המשפט את תמיהתו המרובה בוכח הסכמת המשטרה לשחרר חשודים כאלה בערבות, מה עוד שהמשפט עצמו התקיים שנה וחצי אחרי שעצרתם את האנשים האלה בפעם הראשונה.

אינני נמנה עם אלה הכופרים בכשרונות ובמודיעין של המשטרה. לא פעם אנו שומעים שהמשטרה כה דלה בידיעות לגבי הנעשה. דעתי היא, שהמשטרה אינה דלה בידיעות, אלא השאלה אם היא מוכנה לפעול על יסוד ידיעות אלה.

הנה, אחת הכתבות שפורסמה בעתון-ערב והתייחסה לשכונתו מוסררה, לאחים אברג'יל, ואומר הממונה על חברות הנוער: "לא יתכן שהמשטרה לא ידעה דבר, מפני שהמציאות מוכרת היטב, אפילו לעובדים בחברות הרחוב. איננו יכולים ואיננו מעוניינים לעשות את עבודת המשטרה, אבל לא יתכן שהיא לא ידעה."

במשך תקופה ארוכה נהנו האחים מחסינות בלתי מובנת של המשטרה, אף שכל עובד סוציאלי וכל ילד בשכונה ידע, שמועדון הנוער הוא מרכז... בעלם הדבר מעיני המשטרה... דברי העדות לא יכלו להפתיע את המשטרה..."

דומני, שלמשטרה יש ידיעות. אבל, צריך גם שיהיה הכח הנפשי למלא את החובה, ולא פעם המשטרה עושה עיסקות או "דילס" עם העולם התחתון, גם כשהיא יודעת שלצורך הקלת תפקידה היא עוצמת את עיניה ממעשים של עבריינים. זה גם מה שקרה בעניין של מוסררה. (ניצב י. קרתי: כך כתוב בעתון) אם הדברים הללו אינם נכונים, מהדין שאתם תשכנעו את הציבור שהדברים אינם כך. להשאיר אותם כך, פרושו של דבר לאשר את נכונותם.

מר קרתי, אתה בדברין, בישיבה הקודמת, שבה הוועדה זגה בנושא, התייחסת גם לשימוש בנשק. אמרת, שאם מישהו יורה באויר, אתם יודעים לאיזה עונש הוא צפוי. השאלה היא: לפי פקודת החוק הפלילי סעיף 36 "המחזיק נשק ואין בידו להוכיח רשות חוקית להחזקתו, צפוי לשבע שנות מאסר. המוביל נשק ואין בידו להוכיח רשות חוקית לנשיאתו או הובלתו, צפוי לעשר שנו מאסר". זה, בנוסף להוראות יותר מקלות לגבי כלי ירייה. העובדה שמישהו ירה באויר, זה לא קובע. גם אלמלא ירה, אם מצאתם נשק אצל אנשים, בית המשפט עשוי לקבוע להם שנות מאסר. השאלה אם המשטרה מניעה את הפרקליטות להביא לדין על הסעיפים האמורים.

מ. שחל : אני רוצה למסור שני דברים: 1. צדק ח"כ תמיר, כשהוא הצביע, שמה שקורה היום הוא תולדה של העבר, ואי-טיפול בגילוי התופעה כשהיתה בתחילתה גרם לכך שהמערכת של אלה הפועלים בשווקים התעצמה במדה מדהימה והמשפחה האחת בשוק הכרמל - נג'ר - הגדילה את עיסוקיה ופלשה גם לרשת מועדוני קלפים ומועדוני לילה, כששוק הכרמל הוא הבסיס.

אינני גורס, שבפעילות של חבר-כנסת, יהפך חבר הכנסת לחוקר ובלש. חובתו הציבורית - אם יש לו מידע - להביא אותו בפני המוסדות המוסמכים. כך נהגתי עד היום; המצאתי למטה הארצי של המשטרה חומר כולל, לרבות שמות של אנשים. החומר מתייחס לכ-14 ראמפיסטים, על שמותיהם, עם מי הם עובדים, ויש מערכת שלמה של סוחרים מהשטחים, ופעולות בלתי חוקיות המבוצעות על ידם, וחשדות על פקידים.

כל הנושא הזה הועבר למטה הארצי של המשטרה, ובו מצטירת תמונה, שהקשר, ההקף, רחב הרבה יותר מאשר אפילו אני בתחילה תארתי והתייחסתי אליו. בין השאר, הכסף הזה מוצא לו דרך לארגון והשפעה על פעולות נוספות בתחום שהוא שונה מהשוק עצמו, אם זה בתחום ההובלה או מועדוני קלפים והימורים בטווח כדורגל כדי להלבין כסף שחור בסכומים שהם מפתיעים בסדר-גזלם. בהקף החומר, יש שמות של עובדים וכו'.

המסטרה מטפלת בנושא זה בדרך הנמרצת ביותר.
אני מאמין, שתוך פרק זמן קצר, יהיה חומר הכולל ראיות ממשיכות,
שיובאו בפני הוועדה. סיכמתי עם יו"ר הוועדה, שיביאו את העדויות
תוך ימים ספורים. אני בהחלט אופטימי. אני חושב, שהמסטרה, לעת הזאת
קיבלה את הדברים כפי שיש לפעול והם נכנסו לכל הסוגיה הזאת לפרטי
פרטים.

הוזמנתי ליועץ המשפטי של הממשלה בקשר לפעולה
של הראמפיסטים, אם היא חוקית או בלתי חוקית. הוא הכין חות-דעת.

היו"ר י. ארידור: רצינו להזמין את היועץ המשפטי להיום, אבל הוא
יצא לחו"ל. יתכן שנזמין את ממלא-מקומו או
נחכה עד שובו.

מ. שחל: אני יודע שחות הדעת מוכנה ואומרת דברים על
עבירות פליליות שישנן. מאחר ומדובר על עבירה
מתמשכת ושמות אנשים שישנם, וכל מה שיש לעשות הוא לקחת את השמות
ולהעמיד אותם על הדברים הקשורים בכך. תוך כדי הבאת החומר, התגלו
דברים שאינם קשורים דוקא עם פרוטקשין, אלא דברים שהם קשורים
לשאלות של שוחד ושאלות אחרות, ואני בהחלט אופטימי שהממצאים האלה
יוכלו להגיע לכלל הוכחה תוך פרק זמן קצר ביותר, ויש לי סבה
להאמין בכך.

היו"ר י. ארידור: אנחנו צריכים להרחיב את פעולת הוועדה בנושא
זה לאחר שאנו סיכמנו פחות או יותר את הרקע ה-
הכללי, למעט הופעת היועץ המשפטי לממשלה. אני גם בקשתי, נוסף
לבקשה של ח"כ תמיר בענין ראשי עיריות, בקשתי שיבואו מטעם המסטרה
יותר אנשים הנכנסים לביצוע בשטח, כדי להשכיל אותנו מעבר לדברים
הכתובים בעתונות ולדברים כלליים שאנו שומעים.

אני מבין, שמר קרתי יעשה מאמץ, שיבואו אלינו
אנשים מרכזיים בנושא זה.

תוך כדי הדיון בנושא זה, הולכות ומתפרסמת
ידיעות על ארועים בשטח הפרוטקשין, ארועים במקומות רבים, מעבר
למה שעלה בכנסת. אנחנו שומעים על כך רק כאשר הפעולות מתגלות.
עד עכשו שמענו על תופעות בתל-אביב, ירושלים, באר-שבע, מגדל העמק.

אני לא חושב, שיש איזה מוסד ארצי, אבל העובדה
שהמגפה הזאת מתפשטת בריכוזים מקומיים, היא צריכה להזאיג אותנו.

אני מקווה, שתוך כדי דיון בוועדה, נוכל אולי
לבשר שהושם לה קץ ונשמע את נציגי המסטרה על הפעולות במקומות
החדשים שבהם מתגלות התופעות האלה.

הישיבה ננעלה בשעה 10.45